

RDEČI PRAPOR

Izhaja
v Ljubljani
vsaki petek.

Glasiło jugoslov. soc. demokracije.

Naročnina znaša: Za avstro-ogrške kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.36 K. — Za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K. — Za Ameriko za celo leto 7.28 K. — Posamezne številke stanejo 10 vin. — Reklamacije so poštnine proste. frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Štev. 40.

V Ljubljani, dne 5. oktobra 1906.

Leto IX.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: **Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana.** — Za denarne pošiljatve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: **Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Frančiškanske ulice štev. 8/1.**

Politično hazardiranje.

Se vedno nadaljujejo naši liberalci svojo gonjo proti volilni reformi. V vseh mogočih variacijah harangirajo po svojem časopisju čitatelje, pri čemur pa seveda neprenehoma prežvekujejo, kar so povedali že tolikokrat, da morajo poslušalca boleti ušesa. S tem mislijo popraviti precej poškodovani renome svoje stranke in posebno je nakipelo njih npanje, odkar so se jim pridružili najbolj nerodni političarji, voditelji tržaskih Slovencev.

Liberalna taktika je v enem oziru razumljiva. Vsaj deset let že ni delala ta stranka skoraj ničesar; če je pa že kdaj kaj storila, je bilo golovo kaj nerodnega. Na vse strani so lezli pristaši od nje; mlajši naraščaj se je je ogibal; iz njene lenobe se je izcimila senilna slabost; ta pa se je pretvorila v popolno agonijo od tistega časa, ko je potrkala splošna in enaka volilna pravica z železnim prstom na vrata države. Klik je izgubila ves pregled v politiki in vso sposobnost za presojanje nujnosti in mogočnosti. Avstrijski kurialni parlament je imel vedno toliko egoizma, da je bil zadovoljen s svojim obstankom. Nikoli mu ni dišala splošna in enaka volilna pravica in tekom let je zavračal vse predloge v tej smeri. Našim liberalcem se je zdelo to zelo enostavno: Tako je bilo od začetka avstrijske konstitucije, zakaj ne bi bilo tako tudi nadalje? Če je bil parlament večeraj reakcionaren, mora biti tudi danes še tak, so sodili

«naprednjaki». Če vlada dostej ni marala delati, je naravno, da ostane lena tudi zanaprej, so mislili oni, ki jim je bila že samim prešla lenoba v kri. In tako so bili lani prepričani, da iz volilnopravne moke ne bode pogače. Dr. Tavčar se je postavil v parlamentu na tisto stran, na kateri je z divinacijo slovenskega liberalca pričakoval zmago. Plantan in Ferjančič pa sta mu sekundirala.

«To ne gre, da bi imel hlapec tako volilno pravico, kakor gospod» — je bila kvintesenca liberalne politične modrosti in po njej so uredili gospodje svojo taktiko. To se mora danes še enkrat povedati, kajti tiste gorostasne politične hinavščine se ne sme dovoliti, ki jo uganjajo liberalci sedaj. Njih trditev, da nasprotujejo samo aktualni volilni reformi, da pa so navdušeni za splošno in enako volilno pravico, je brezprimerna neresnica. Ko je spustil lani dr. Tavčar svoj fulminantni govor v zbornici proti splošni in enaki volilni pravici, proti analfabetom i. t. d., ni vedel še nihče, kakšno reformo predloži vlada in koliko mandatov bode določenih štajerskim, koliko koroškim Slovincem. Dr. Tavčar se torej ni mogel razburjati zaradi koroških krivic; napadal je takrat splošno in enako volilno pravico samo po sebi in za Korošce je hotel za vsako ceno ohraniti tisti položaj, v katerem so sedaj; ko nimajo niti enega mandata. Obmejni Slovenci so bili liberalcem Hekuba, njihov lastni mandati so jim bili vse. In prepričani so bili, da ostane vse pri starem.

Godila so se pač znamenja in čudeži. Ali liberalci jih niso razumeli. Kaj pomenijo tem političarjem taki faktorji, kakor ruski dogodki, ogrska kriza, Kristoffijevi načrti, kaj impozantna energija socialne demokracije?

Kdaj so razumeli, da zgodovina človeštva ni mrtev ahiv, temveč neskončna vrsta večnih izprememb? Kako naj bi bili zapopadli, da se tudi Avstrija ne more rešiti temeljite izpremembe? Saj če bi vse to razumeli, ne bi mogli biti več liberalci.

Naenkrat je prišlo presenečenje. Ne za politično razsodne ljudi, ali velikansko presenečenje za kratkovidne liberalce. Volilna reforma je postala resen političen problem, dvomi o njenem realiziranju so se jeli rapidno manjšati, liberalci pa so strmeli. To jim je popolnoma izpodneslo tla in takrat je nastalo njih omahovanje, njih tavanje in opotekanje; takrat je začela tista taktika, ki jih je gonila iz ene skrajnosti v drugo ter jim je vzela zadnji ostanek doslednosti.

Da so prišli v skrajno mučen položaj, ve vsa slovenska javnost. In da jim to ni prijetno, je lahko razumeti. Ko je začela ladja padati in so jo zapuščale vse podgane, so jeli naporno razmišljati, kako naj bi si pomagali, da pridejo zopet na suho. Igralec, ki je izgubil vso gotovino, je pripravljen, staviti na eno karto vse, kar eventualno še ima, tudi svojo lastno osebo in svojo ženo. Liberalci igrajo va banque. Karta, s katero sedaj igrajo, se imenuje koroški Slovenci.

Povedali smo že, da nimajo liberalci dejansko čisto nič pravice, da bi utemeljevali svoj nastop z razdelitvijo koroških mandatov. Od vsega začetka niso zahtevali dveh mandatov za tužni Korotan, temveč ohranitev dosedanje volilne pravice ter strmoglavljenje vsake reforme, ki bi slonela na splošni in enaki volilni pravici. Ako bi jim bilo res toliko na tem ležeče, da bi dosegli obmejni Slovenci kar največ mandatov, bi se bili mo-

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan.

Dalje.

Pri teh besedah se je čutil duhovnik zopet duhovnika, samo dukovnika.

Slastni jutranji zrak, svetlo letno jutro, rosnosveži vrt je bil pozabljen. Svete izpovedi ni smel duhovnik odreči nikomur.

«Pridite z menoj v cerkev!»

«Ne, ne v cerkev, prosim takoj, kar tukaj.»

Župnik je snel s klečala modro štolo, obesil si jo je čez ramo in zopet je sedel na stol. Težko je padel gospod Gros na trdih tleh na kolena, tako da so pokale deske.

Česar se je imel izpovedati ubogi grešnik, vemo že prej kakor izpovedovalec. Izza

zmedenosti zadnje noči je pograbilo vnetega služabnika cerkve kesanje. Mar naj bi začel drugo leto svojega visokega duhovništva z bremenom tako velikega greha in tak naj bi stopil pred oltar? Ne, to ne more biti, to ne sme biti. Kako velika sreča je to, da ima sveta katoliška cerkev sveto izpoved, s katero se vsak grešnik lahko hipoma ozdravi vsakega greha!

In kako koristen je šele sveti spovedni pečat! Brez skrbi pove sedaj lahko župniku vse; z nobeno besedo, z nobenim pogledom ne sme izpovedovalec povedati ali dovoliti le dozdevanje, da je kaj izvedel pri izpovedi. Zato je šel prečastni gospod redakter kar naravnost k župniku, pa ne šele popoldan h kakšnemu tujemu duhovniku. Tako ne sme župnik niti z Anko izpregovoriti besedice o dogodku zadnje noči.

Po izpovedi je odšel gospod Gros naglo iz župnikove sobe, poslovlivši se s tihim

„laudeatur Jesus Christus“, ne da bi odvrnil oči od tal. Zunaj pa se je olajšan oddahnil. Saj je bila njegova vest zopet čista. Cerkev, kateri je služil tako zvesto, je vzela vso krivico od njega in kot skesano se povrnivši izgubljeni sin je šel sedaj tja v cerkev, kjer je zmolil sedem psalmov kesanja, potem pa je stopil, odet s svetimi oblačili, pred oltar.

Ali župnik je sedel uro pozneje še vedno na stolu, pred katerim je bil klečal in se izpovedal gospod Gros. Ako bi bil vstal, ga ne bi bile držale noge. Pot na vrt je bila pozabljena, solnce ni moglo odsmehljati črne skrbi iz njegovega srca in zaman so žgolele ptice vesele pesmice ušesom, ki so ravnokar slišale uničevalno usodo mladega življenja.

Kaj ni obljubil svoji sestri, da bode varoval Anko kakor svoje oko v glavi? In sedaj je prišla res iz mlina enaka nesreča nad otroka, kakor nekdanj nad mater. In Anki ne sme reči svarilne besede, pokazati ji ne

rali od začetka z vso unemo zanimati za volilno reformo, sodelovati pri delu in gledati, da na ta način pridobe upliv. Storili so v začetku smrten greh, nanj so kopicili nove grehe in nedostojno je, da hočejo sedaj zvaliti vso krivico na nasprotnika, pa bodi ta kakršen hoče.

Kar pa uganjajo sedaj, je vse drugo, kakor pomoč Korošcem. Ako bi imeli celovski voditelji kaj več mirne politične razsodnosti, pa bi sami izpoznali to in ne bi dopustili, da se nastopa tako nerodno in neodkritosrečno za njih «interese».

Liberalni «izvrševalni odbor» je pozval dr. Tavčarja, naj obstruira in on je storil to že, preden je mogel dobiti uradni poziv. Temu sklepu manjka vsaka sled politične resnobe, kajti Tavčarjeva obstrukcija nima namena, priboriti drugi koroški mandat, nego blamirati klerikalce. Menda smo pač imunitizirani proti očitjanju, da bi simpatizirali s klerikalno stranko; tembolj imamo pravico reči, da je taka «taktika» nedostojna. Tudi v politiki mora biti napad opravičen; nasprotniku se ne sme nastavljanje pokritih pasti, ker je nasprotnik, ampak pobijati se mora njegove napake. Liberalci pa so špekulirali na kratkovidnost slovenskega naroda, češ, klerikalci ne bodo mogli sprejeti našega vabila na obstrukcijo in tedaj porečemo, da smo samo mi varovali interese koroških Slovencev in če ne dobe drugega mandata, so krivi samo tisti, ki niso hoteli obstruirati.

V resnici so liberalci vsi srečni, da Korošci niso dobili več mandatov. Kako naj bi sicer zakrinkali svojo klavno taktiko? In vendar bi si morali reči, da je Tavčarjeva obstrukcija smešna, otroška, brez smotra, kajti tistega namena, ki ga rabi za pretvezo, ne more doseči nikakor. Odsek za volilno reformo ima specialno debato. Razpravlja se paragrafe o vseh mogočih rečeh, samo ne o mandatih. A dr. Tavčar obstruira. Govori se o volilnih dneh, o volilnih komisijah, o imenikih; dr. Tavčar obstruira. Dobro ve, da se pri teh določbah ne more izpreminjati števila mandatov in razdelitve volilnih okrajev. Ako je v odseku sploh mogoče se kaj doseči v tem oziru, bi moral slovenski poslanec ravno pospešiti debato, kajti če bi bila pravočasno končana, bi morda lahko na koncu še predlagal, naj se reasumira sklep o Koroški. Naravnost gnati bi moral razpravo dalje. On pa

sme sočutja, izdati ne sme z nobenim pogledom svoje lastne srčne bolečine. Ali ne greši pravzaprav že sedaj, ko premišljuje stvar, ki mu je znana samo od izpovedi?

Malo da ni prezrl časa za mašo. Prišel je cerkovnik ter ga spomnil na to.

Tri dni pozneje se je prišel gospod Gros zopet izpovedati. Bilo je enako breme na vesti, ki ga je težilo, kakor prvič. Ali topot ni odšel tako jasnega obraza iz župnikove sobe. Najbrže mu je župnik odložil odvezo, dokler ne pokaže odločnosti, da se izogne priložnosti in zapusti hišo, v kateri je povzročil toliko nesreče.

O tem pa ni maral gospod Gros slišati ničesar. Dolgo zadrževana strast ga je pograbila s tako močjo, da se ni mogel več ločiti od Anke. Pisal je celo sila ponižno pismo svojemu škofu, proseč za nedoločen dopust, ker je njegovo dušebrižno delovanje v Gospojni skrajno potrebno, in kar dokazujejo odločilni koraki za ustanovitev politične čitalnice, tudi uspešno.

Prošnjo je škofijski ordinariat milostno izpolnil s pohvalnim pismom in goreči bojevnik za blagor cerkve je dobil škofov blagoslov. Druga posledica tega pisma pa je bila, da patru iz simbaškega samostana ni bila dovoljena jurisdikcija za Gospojno, češ,

obstruira in z vsako govoranco povečava nevarnost, katero hoče baje odpraviti, kajti z vsakim novim zavlačanjem narašča mogočnost, da državni zbor sploh ne bode mogel rešiti reforme in jo potem oktroira vlada, seveda ne take, kakršno si žele liberalci. Z vsako obstrukcionistično besedo jemlje Korošcem upanje, da bi se moglo še kaj storiti zanje.

Ali je to sploh še politika? Ali ni to hazardiranje desperadnih igralcev? In popolnoma naravno je, da mora igralec izgubiti tako igro. Za Korošce ne bodo dosegli ničesar s tako taktiko, same sebe pa bodo pokopali.

Liberalci res nimajo povoda za take nevarne eksperimente. Zaigrali so že toliko, da jim ni ostalo skoraj nič več. Sedaj pa si kopljejo grob in blazen bi bil, kdor bi jim podajal roko za rešitev. Tako so že slabotni, da ne morejo opraviti ničesar z lastno močjo. Vse sile bi morali napeti, da bi si pridobili vsaj nekaj simpatij. Toliko časa se je vlekla razprava o volilni reformi, da bi bili lahko popravili celo vrsto prejšnjih grehov in odpustilo bi se jim jih bilo. Ali butara političnih neumnosti jim je prirasla na hrbet kakor grba in nikoli več se je ne rešijo. Pod njeno težo se zvale v grob.

Dobro je tako. V življenju našega naroda je postala liberalna stranka največja zapreka razvoju. Hujska je ta zapreka, kakor klerikalizem, kajti kdor ni politično slep, izpozna klerikalce, ve, kako nevarne so njih tendence in varuje se jih. Reakcionarnost klerikalne stranke je očitna. Liberalna stranka pa je reakcionarna pod krinko naprednosti. Ta krinka je zapeljiva in v tem je zapreka. Kadar bode ubita prikrita reakcija, bode tudi boj proti javni olajšan. Kdor želi uspešno, načelno borbo proti klerikalizmu, mora najprej pomagati, da se odpravi lažnivi liberalizem. Kakor mlinski kamen se obeša ta psevdoliberalnost napredku za pete; odrezite jo in vržite jo v jamo, potem se pojde z lahkimi koraki lahko — naprej.

Kongres nemške socialne demokracije.

Pretečeni teden je zboroval v Mannheimu letošnji strankin zbor nemške socialne demokracije, ki je važen ne le za nemške sodruge v rajhu, temveč za vsakega socialnega demo-

da je iz tuje dieceze. Župnika pa so obiskali sedaj grenki tedni in meseci. Pošteni, odkriti mož, ki je sovražil iz dna duše vsako hinavščino, je moral posedati dan na dan pri eni mizi s svojim gostom, moral je biti prijazen in ljubeznjiv kakor pred tisto izpovedjo, moral je igrati napram Anki zapeljivega očeta in niti Lenki ni smel reči: „Pazite dobro na svojega otroka!“ Ob vsem, kar je dejal in storil, se je moral najprej vprašati, ali ga ne zadene morda krivo dozdevanje, da je prelomil spovedni pečat in bi ga pogledal duhovni gospod z velikimi, očitajočimi očmi: „Kaj pa delate vendar, gospod župnik? Saj prelomite spovedni pečat!“

Slavnostni dan, ko so otvorili lokalno železnico, ki se je župnik že leta veselil nanj, se je prelevil v dan bolečin. Slavili so ga, a srce mu je krvavelo; govoriti je moral, a rajši bi bil plakal v gozdni samoti. Povsod je vlačil težko verigo spovednega pečata za seboj, pri vsakem koraku je slišal njeno rožljanje.

Rad bi bil poslal Anko k sestri, kakor nekdanje njeno mater, preden se izpozna njeno sramoto. Ali spovedni pečat mu je to prepovedoval.

Pač pa je znal gospod Augustinus izvrstno izkoriščati dobrodelni spovedni pečat.

krata. Ne le, da je bila nemška socialna demokracija prva organizirana delavska stranka v Evropi; v njenih vrstah so nastopili najznamenitejši teoretičarji socializma, njeno praktično delo je služilo za vzor politiki vsega razredno zavednega delavstva in njeni stvarni uspehi so tako velikanski, da jih morajo priznavati tudi najbolj zagriženi sovražniki samostalnega delavskega nastopa. Politična moč, ki so si jo priborili nemški sodruzi, je tako velika, da ni mogoče primerjati z njo moči nobene druge stranke, izvemski nemški centrum in njen duševni upliv sega danes daleč čez meje nemške države in v Nemčiji sami, kakor tudi drugod daleč čez krog delavstva. Kongresom nemške socialne demokracije posvečuje že dolgo vrsto let vsa javnost največjo pozornost in tudi tistim, ki se skušajo rogati, se pozna, da jim humor ne prihaja od srca.

Tudi letošnjemu zboru je preludiralo meščansko časopisje z raznovrstnimi dovtipi. Staro prorokovanje, da se stranka razbije, se je zopet ponavljalo, a zopet se je pokazalo, da se sicer v nobeni stranki ne razpravlja različnih in nasprotnih nazorov tako svobodno, kakor v socialni demokraciji, ali da utrjuje ravno ta svoboda enotnost stranke ter največ upliva na kristalizacijo mnenja. Gotovo je res, da se je včasih rabilo to svobodo preveč svobodno in nekatere debate n. pr. na zadnjih shodih, zlasti na onem v Jeni, niso niti najbolj navdušenim sodrugom ugajale; ali vendar se mora reči, da celo taki ekstremi niso mogli škodovati stranki in da bi bilo umetno zatajevanje nasprotij vse bolj nevarno.

Letošnji zbor se je odlikoval že po številu svojih udeležencev. Navzočih je bilo 313 delegatov s 335 mandati, 52 državnih poslancev, 20 strankinih funkcionarjev in 19 gostov, skupaj 404 člani. Definitivni dnevni red zбора je bil sledeči: 1. Poročilo strankinega predstojništva. 2. Poročilo kontrolne komisije. 3. Parlamentarno poročilo. 4. Politična splošna stavka. 5. Mednarodni kongres. 6. Praznovanje prvega majnika. 7. Socialna demokracija in izobrazba ljudstva. 8. Kazensko pravo, kazenski red, izvrševanje kazni. 9. Predlogi. 10. Volitev predstojništva.

Poročevalec predstojništva, sodr. Pfannkuch, je izrazil mnenje, da ne izhaja obstoječi nesporazum med politično stranko in med strokovnimi organizacijami od tistega časa, ko je dobila stranka trdnejšo organizacijo na

Župnika se mu ni treba bati; ta je neškodljiv vsled prve izpovedi.

In prav sedaj, ko mu je Anka priznala, da se čuti mater, je bilo treba prav izrabiti priložnost. Sedaj se izpreobrni, bi bilo preneumno; saj se ne more zgoditi nič več.

Ali tudi Anka je bila polna ljubezni in vdanosti napram očetu njenega otroka. Dočim je bila najprvo neprostovoljno iz bokala užitka, je naraščala tudi sedaj njena žeja in krepki mladi, dobro hranjeni mož je znal, pomešati vedno novih slasti v kupo. In dobri gospod župnik, ki je tudi že vedel vse, ji ni dejal žal besedice, temveč je bil dober in prijazen kakor vedno. Napaka torej le ne more biti prevelika. Kar pa se tiče greha, ji je rekel Avgust, da ga vzame sam náse in on je tudi duhovnik, torej mora že vedeti. Le k župniku si ni upala iti k izpovedi, kar ji je bil svetoval gospod zaradi večje sigurnosti.

V tej dobi obilnega uživanja za gosta in groznih dušnih bolečin za župnika, se je primeril dogodek, ki je še hitreje pogнал leteče kolo nesreče.

Gospojnski župnik je bil toleranten napram vsem ljudem. Vero je smatral za sveti dar od Boga, zato tudi ni zaničeval nikogar, ki ni sprejel te milosti v tako obilni meri, kakor duhovnik Gospodov.

Politični odsevi.

Odsek za volilno reformo deluje počasno, da ne more bolj. In mnogi njegovi člani se razkrinkavajo zaporedoma kot strastni sovražniki enake volilne pravice. Zavlačenje razprav, ki bi bile že davno lahko končane, ne morejo imeti drugega namena, kakor preprečiti reformo. Predlogi, ki se pojavljajo v zadnjem času, pa gredo vsi za tem, da popačijo reformo do skrajnosti. Ta teden je začel z debato o predlogu dr. Schlegla, ki zahteva volilno dolžnost. Da je vsake pravice konec tam, kjer začenja dolžnost, je zagovornikom tega čudnega načela nerazumljivo. In nepojmljivo jim je, da je demokratska zahteva samo v volilni pravici, nikakor pa ne v obveznosti. Demokratizma ni misliti brez svobode, a pod silo pognine vsaka svoboda. Zahteva po volilni dolžnosti je absurdna, razumljiva pa je le po pristjuju dr. Gessmanna v odseku, ki je povedal, da je volilni obveznosti namen, omejiti moč socialne demokracije. To je seveda argument, ki mogočno vpliva na buržoazijske stranke, kajti naj so v svojih tendencah in načelih kolikor koli različne, solidarne so vendar v tem, da vse sovražijo socialno demokracijo. Ali Gessmannov račun je napačen ter pokazuje samo, da stoji tudi krščansko-socialna stranka na stališču: »Za nami naj pride potop.« Prvi hip utegne volilna obveznost pomagati reakciji, kajti to je jasno: Tisti, ki se navadno ne udeležujejo volitev, so večinoma indiferentni ljudje; oni ostanejo doma, ker se ne zanimajo za politiko, ker jim je vseeno, ali zmaga ta ali ona stranka, in vseeno jim je to, ker ne razumejo, kaj pomeni volitev, kaj državni zbor, kaj politika sploh. Ako se prizene take ljudi na volišče, je že verjetno, da bode večina njih oddala glasove za reakcijo, s katero hodi vedno indiferentizem. Ta možnost pa ne more zapeljovati ljudi, gledajočih vsaj nekoliko v bodočnost, kajti volilna dolžnost ima še drugo najmožnejšo posledico: S tem, da sili politično indiferentne ljudi, nositi volilne listke komisijski, jih prisili tudi prej ali slej, razmišljati o pomenu in namenu tega dejstva in politike sploh. To pa mora koristiti samo strankam, ki so resnično demokratske in ki potrebujejo politično izobraženo ljudstvo. Zato ni čudno, če poročajo belgijski socialisti, da jim je volilna dolžnost, ki je vpeljana v Belgiji, samo koristila. Take posledice bi imela gotovo tudi v Avstriji, prav posebno pa na Slovenskem, kjer je politična nezavednost zelo razširjena. Motil se je tudi minister Bienerth, ki je po priliki dejal, da bi volilna dolžnost nekako izravnala volilno agitacijo, kajti logično je, da bi prišli le še tisti v krog agitacije, ki se doslej niso zanimali za politiko. Na Slovenskem bi volilna dolžnost odprla socialni demokraciji vrata še v take kraje, ki so ji doslej popolnoma zaprti in le od socialistične agitacijske moči bi bilo odvisno, koliko bi si pridobila novega terena.

Bati se nam torej ne bi bilo volilne dolžnosti. Prosredovati pa se ji mora iz načelnih razlogov, ker nasprotuje vsem nazorom konstitucionalizma in vsem pojmom o svobodi, da se statuirajo dolžnost tam, kjer je prostor samo za pravico.

Ker se je debata v odseku tako zavlekla, da se je zdelo to že njemu samemu nevarno, je bil izvoljen poseben pododsek, ki naj »prestudira« stvar in naj poroča odseku tekoni tih dni.

Predlog o pluralni volilni pravici, ki ga je izdelal dr. Tollinger, obsega sledeče smešne določbe:

«Volilno pravico se mora izvrševati samo osebno. Vsak volilni opravičenec ima pravico na en glas. Pravico do daljnega glasu imajo tisti volilni opravičenci,

a) ki so prekoračili 35. leto, ki so oženjeni ali vdovci ter očetje vsaj enega zakonitega naslednika in imejtelji samostalnega stanovanja kot lastniki, rabniki ali najemniki;

b) ki so na kakšni tuzemski srednji šoli ali na takem učiteljsku naredili zrelostni izpit, ali ki so z dobrim uspehom dovršili strokovno šolo enake vrednosti s srednjimi šolami glede na pravico enoletne prostovoljne službe pri vojnikih;

c) ki izvršujejo samostalno podjetje, ali imajo nepremičnino, za katero je bilo v pretečenem letu predpisanih direktnih davkov v znesku najmanj 25 kron in so bili do razpisa volitev resnično vplačani.

Deželno zakonodajstvo lahko določi, da se zniža v dotični deželi najmanjši davčni znesek 25 kron ali ne na manj kakor 8 kron.

Tistim volilnim opravičencem, glede katerih je izpolnjeno eno izmed določil a) do c), pristojata dva volilna glasova.

Tistim volilnim opravičencem, ki izpolnijo vsaj dve izmed omenjenih določb, pristojajo trije glasovi.

Volilni opravičenci, ki imajo več kakor en glas, oddajo lahko svoje glasove samo enemu kandidatu.»

Tollinger noče torej nič drugega, kakor pripraviti delavce ob volilno pravico, pa jih politično ogoljufati samo z brezpomembno pravico glasovanja. Njegov predlog nima nobene etične podlage; skrapan je z ravno takimi predpostavkami, s kakršnimi bi se lahko skrpalo še sto drugih pluralitetnih predlogov. Ali namen mu je jasen. Delavci nimajo mature; saj je ljubezniva »od boga urejena družba« poskrbela, da se brez denarja ne more študirati. Delavci nimajo samostalnih podjetij; delavci nimajo hiš in zemljišč, za katere bi plačevali 25 kron davka. Torej dobi delavec en glas, skoraj ves ostali svet pa po dva ali celo 3 glasove. In tako bi bili delavci enostavno ogoljufani, nesramno ogoljufani. Dr. Tollingerja bi se sicer lahko vprašalo, kakšno posebno politično zaslugo ima 35 letni mož ali vdovec, ki ima sina in zakaj je politično manje vreden tisti, ki se morda ni mogel oženiti ali pa, ki mu je prinašala štoklja sama dekleta, ali ničesar, ali pa so mu otroci pomrli. Ravno tako bi težko povedal, zakaj ne bi imel akademikar z doktoratom več pravice kakor maturant, če ima ta večjo pravico, kakor človek, ki je morda dovršil celo srednjo šolo, le da ni naredil problematičnega zrelostnega izpita? Ali vsa ta vprašanja, ki bi se jih lahko pomnožilo v neskončnost, so nepotrebna, ker se ne gre Tollingerju in njegovim pajdašem za nič drugega, kakor za najuspešnejši način, da bi se oropalo delavce.

Za volilnopravni odsek in za vlado je vsekakor sedanjí trenotek odločilen. Smoter vsega dela za volilno reformo je bil, vstvariti enako s t volilne pravice. Res je, da je ta enakost že precej pretrpela, ali v načelu je doslej v novem zakonu še ohranjena. Pluralni volilni sistem bi pa strmoglavil načelo samo in naravno je, da bi s tem zgrešila volilna reforma svoj lastni namen. Za delavstvo bi postala naravnost nesprejemljiva in bilo bi brezpogojno prisiljevo, izvajati iz tega nujne konsekvence. To razume menda tudi vlada, upajmo, da razume to tudi večina volilnopravnega odseka vzlic njenemu dosedanjemu sumljivemu ravnanju. Vsekakor prinesejo bližnji dnevi odločitev in jasnost, delavstvo pa mora biti pripravljeno na vsako eventualnost.

Domače stvari.

Dr. Tavčar je glasom časniških poročil izjavil v odseku za volilno reformo, da je navdušen pristaš pluralne volilne pravice. Izjavil je to v eni sapi s trditvijo, da se strinja samo z absolutno splošno in z absolutno enako volilno pravico. Teh poročil ni popravil nikjer, torej jih moramo smatrati za resnična. Liberalni voditelj menda včasih ne ve, kaj govori, kajti drugače bi bilo nemogoče, da se ne bi zavedal gorostasnega protislovja, v katerem se je sam vjel. Enakost in pluralitet — tega pač ne more identificirati nihče drugi, kakor slovenski liberalci. Ali njegova stranka stoji na stališču nacionalizma in dr.

Tavčar je sam javno povdarjal, da ga vodi tudi v vprašanju volilne reforme pred vsem vprašanje, kakšen bode njen efekt za slovenski narod. Ako je to odkritosrčna misel, tedaj ima zastopnik liberalcev v odseku le še prav malo časa, da si premisli stvar in da popravi svojo izjavo; kajti ravno s stališča slovenske narodnosti se mora zavrniti pluralno volilno pravico prav tako odločno, kakor s stališča delavskega razreda. Liberalci sami so neštetokrat naglašali, da je slovenski narod proletarski; zlasti dr. Triller nam je to tako dopovedoval, kakor da ne bi sami vedeli tega. Ker je pluralna volilna pravica naperjena proti proletariatu, obrača torej eo ipso svojo ost proti Slovincem. Narod, ki je v svoji ogromni večini proletarski, ne bode mogel nikoli izraziti svoje gaje mnenja, ako bodo imeli njegovi pravi člani po en glas, maloštevilni izbranci pa po dva in po tri; v takem slučaju bi se izražala namesto narodne volje vedno le volja nekaterih privilegirancev, o katerih se ne more trditi, da bi stali z narodom v ožji dotiki in da bi bili opravičeni, zastopati ga. Ali slovenski narod živi v mnogih krajih pomšan z Nemci in z Italijani in ravno v takih krajih bi ga lahko pluralna volilna pravica grozovito udarila. Volilna reforma je sicer določila okraje za vsako narodnost; ali samo po enaki volilni pravici so dotični mandati zavarovani tisti narodnosti, za katero so določeni, s pluralnim glasovanjem se pa popolnoma izpremenne razmere. Ravno v mešanih okrajih so Slovenci skoraj izključno proletarci in tukaj bi se prav lahko zgodilo, da bi s pomočjo pluralnega votuma neslovenska manjšina, ki je gospodarsko bolje situirana in ki šteje več takozvane inteligence, majorizirala slovensko večino. To velja posebno za Koroško, kjer je v okraju, namenjenem Slovincem, nemška manjšina itak uvaževanja vredna in bi se s pluralnimi glasovi prav lahko prelevila v sicer fiktivno, ali na volišču odločevalno večino. Dr. Tavčar trdi, da hoče braniti interese koroških Slovincem. Da se z njegovim nastopom ne dosega tega uspeha, smo že dokazali. Ali če hoče podati še zadnji dokaz, da so koroški Slovenci samo pretveza in da mu je edini smoter strmoglavljenje reforme, tedaj naj le še glasuje za pluralni volilni sistem. Tedaj se bode pa tudi vedelo, kako je ravnati potem.

Na korist ponesrečenih in onemoglih železničarjev se priredi tudi letos železničarsko loterijo, ki izda srečke po 1 krono. Loterija ima 9999 dobitkov v skupni vrednosti 125.000 kron. Glavni dobiček je vreden 50.000 kron. Uspeh lanske železničarske loterije je bil, da se je razdelilo 31.000 kron med potrebne železničarje in njih zaostale, s čemur je humanitarnost te priredbe zadostno ilustrirana. Z ozirom na plemeniti namen loterije jo priporočamo vsem tistim, ki kupujejo srečke, tembolj ker tudi organizirani železničarji ne zaostajajo, kadar je treba pokazati solidarnost z delavci. Srečke se lahko dobe od upravnistva lista »Der Eisenbahner«, Dunaj, V/1, Zentagasse 5.

Shodi.

Zagorje ob Savi. V nedeljo, 30. septembra ob 2. uri popoldan je bil tukaj v Mihelčičevi dvorani ljudski shod z dnevnim redom »Volilna reforma«. Udeležba je bila zelo velika, tako da pač ne bi bilo v nobenem drugem zagorskem lokalnem prostoru za ta shod. Zagorski rudarji se zanimajo z vso vnemo za volilno pravico in zadnji dogodki v odseku za volilno reformo so jih tako razburili, da je bilo čuti že zelo resne pogovore o eventualnih posledicah. Vsled tega je bil tudi shod prav animiran, pri čemur je treba vzeti v obzir, da je značaj zagorskega rudarja zelo miren in če so tukajšnji delavci tudi zelo žilavi v svojem gospodarskem in političnem delu, se tega navadno vendar ne opazuje v temperamentu. Za predsednika na shodu, ki ga je otvoril sodrug Čobal, je bil izvoljen sodrug Malorh, za podpredsednika Re-

p o v š, za zapisnikarja pa P e t r l i n. Poročal je sodrug K r i s t a n iz Ljubljane, ki je najprej omenil, da se približujejo posvetovanja volilnopравни odseka kritičnemu momentu. Odločati je o treh velevažnih točkah: O volilni dolžnosti, o pluralnem sistemu in o dvetretjinski večini za varstvo razdelitve okrajev. Naglašal je, da je pač nekaj upanja, da odsek ne sprejme takšnih absurdnih določb, da pa morajo biti delavci pripravljani na vse, kajti pri nestalni dispoziciji odseka, ki je izšel iz sedanjega parlamenta, je marsikaj mogoče. Temeljito se je pečal govornik z intrigami sovražnikov volilne reforme in seveda tudi z znanim komunikéjem liberalnega izvrševalnega odbora ter z nastopom dr. Tavčarja v odseku. Ilustriral je neodkritosrčnost in nedosludnost liberalne taktike, ki postane evidentna, če se ve, da sede v izvrševalnem odboru ljudje, ki priznavajo, da je volilna reforma velikanski napredek za Slovence, pa vendar pozivajo dr. T a v č a r j a, naj jo obstruira. Shod je soglasno obsodil to neiskreno ravnanje. Ko je izpregovoril še sodrug S i t a r nekoliko primernih besed, je zaključil predsednik zborovanja, ki se je izvršilo v najlepšem redu.

Vplačevalnica Pragersko priredi v nedeljo, 7. oktobra 1906 v prostorih gospe Ivanke Lipautz, gostilna Hrastnik št. 22 v Pragerskem javen shod z nastopnim dnevnim redom: 1. Je li klerikalizem delavstvu škodljiv? 2. Zakaj se organiziramo? in 8. oktobra bo ustanovitev podružnice Pragersko v gori omenjenih prostorih z dnevnim redom: Napredek in organizacija. Na ta shoda vabimo vse železničarje k mnogobrojni udeležbi. Vsi pripeljite tudi soproje seboj.

Socialni pregled.

Trboveljska premogokopna družba, odnosno nje centralni ravnatelj B e l a k je izjavil spomladi, ko so podali delavci plačilne zahteve, da je družbi vsako zboljšanje plače nemogoče, dokler veljajo ugovori, ki jih ima družba z raznimi odjemalci premoga, da pa je po preteku te dobe pripravljena na primerno izboljšanje. Ker potekajo tisti ugovori, so predložile rudarske zadruga za II. za premokope v Trbovljah, na Ojstrem, v Hrastniku in v Zagorju upravnemu svetu na Dunaju vlogo, obsegajočo sledeče zahteve:

I. Plača za kopače 2-55 K, za pomožne kopače 2-40 K, za voznike 2-30 K, izboljšanje akorda pri vseh delih v jami in na vrhu za 20 odstotkov.

II. Na prostorih, kjer dosega vročina 30 stopinj Celzija, naj bode plača tako nastavljena, da ne pride zaslužek od šihite izpod 3 krone.

III. Napravi naj se že večkrat obljubljene kopelji za izhajajoče delavce.

Odgovor se pričakuje tekom 14 dni. Z ozirom na draginjo, ki je zašla tudi v trboveljsko-zagorski okraj ter jemlje zlasti oženjenim in z otroci blagoslovljenim delavcem mogočnost, da bi si uredili življenje količkaj primerno človeškemu dostojanstvu, je pričakovati, da izpolni družba sedaj svoje obljube brez obotavljanja. Bila bi pač velikanska umazanost, pustiti delavce naravnost da stradajo, zlasti ko se je itak že podražilo premog baje zaradi zvišanja delavskih plač, o katerem delavci še do danes ne vedo ničesar.

Dopisi.

Maribor, 10. sept. 1906. — Cenjenim sodrugom urednik! — Usoda proleterska — «s trebuchom za kruhom» — me je nagnala, da posetim mesto Maribor ter da si tukaj poiščem zaslužka, kar se mi je v resnici posrečilo; čeravno plača ni kdove kako briljantna, sem sklenil, lotiti se dela ter obenem upoznati se s tukajšnjimi razmerami.

Ko sem prišel v Maribor, sem mislil, da opazim vsaj majhen razloček v struji kranjskih in štajerskih klerikalnih mračnjakov. Češ, štajerski klerikalci so «narodni» borci in vodje! Da, vodje so tudi v resnici, ki vodijo še do-

volj neprosvečeno in versko fanatizirano ljudstvo — za nos, kakor je to slučaj povsodi, kjer se klerikalni družbi posreči, s svojimi mračnjaskimi idejami pridobiti ljudstvo za svojo reč ter je uporabljati kot orodje za podaljšanje svojega obstanka.

Kakor omenjeno, črnuhi so povsod enaki, kakor na Kranjskem Šušteršič, tako na Štajerskem državni poslanec dr. Korošec. — Vsakemu zdravomislečemu človeku je danes jasno, kako mora zastopiti «fajmošter» narodne «interese» v državni zbornici. Razvidno je iz notice, katero je objavil dotični državni poslanec v svojem časopisu — kako bode on, «fajmošter», kot narodni poslanec zastopal narodne interese v državni zbornici. Notice je ugledala luč v občežnanem mračnjaskem glasilu na Štajerskem, v «Našem Domu», št. 18. Tam se napada ruske revolucionarce z zelo grdimi besedami, obenem pa se poskuša zakriti ljudstvu resnice. Notice se dobesedno glasi:

«Napad na ruskega ministrskega predsednika. Na Ruskem nadaljujejo nihilisti sveže grozovito delo. Ko je sedanji ruski ministrski predsednik Stolypin razpustil državni zbor, (torej Vi ste, g. «fajmošter» in drž. poslanec, prepričanja, da ni moglo drugače biti, ali je to prav in ali je tudi ruski narod tega prepričanja (?) so razglasili ruski «prekucuhi», da bo nastala po celi državi splošna stavka in revolucija. Ljudstvo pa ni šlo tem ljudem na «limanice», (?) ampak je ostalo «mirno», tisto «malo» število pa, ki jih je ubogalo, je postalo tudi mirno, ker je uvidelo, da nič ne doseže (bodočnost bode pokazala) in ker je vlada s kruto roko zadušila vsak upor. «Prekucuhi» so začeli z morilnim orožjem. Neštivila uradnikov je že bilo umorjenih. (Čudne trditve so Vaše, g. «fajmošter», v gornjih vrsticah trdite, da je celo še tisto malo število, ki je «prekucuhe» ubogalo, mirno postalo, odkod potem izvirajo umori uradnikov in napad na Stolypina, če je v deželi vse mirno, po Vaši trditvi!) Dne 25. m. m. so poskusili napad na ministrskega predsednika Stolypina. Tisti dan je bil pri njem sprejemni večer, bilo je zbranih mnogo dostojanstvenikov. Naenkrat se pripeljejo štirje častniki, ki želijo govoriti z ministrskim predsednikom. Služabniki, ki so stali v veži hiše, niso poznali novodošlih, zato jih niso pustili naprej. Pri tem pričkanju pade enemu izmed častnikov — bili so preoblečeni nihilisti — bomba na tla, ki se razpoči z grozovitim pokom in razruši ves prednji del hiše. Stolypinu, ki je sprejemal goste v sosedni sobi, se ni nič zgodilo, (previdnost božja) čeravno je bila cela soba razrušena. Služabniki v veži so bili vsi raztrgani, istotako trije «prekucuhi», enega so pa potegnili nevarno ranjenega izpod razvalin. Hudo ranjena sta tudi dva otroka ministrskega predsednika, ki sta bila na verandi nad vhomom. Petnajstletna hčerka ima zlomljeni obe nogi, triletnemu sinčku pa je zdrobilo kočko. Tudi med gosti je bilo mnogo ranjenecov, od katerih je nekaj umrlo.»

Torej kako vidite, sodrugi, gospodu «fajmoštru» je prav povšeči, da je «ruska hijena» Stolypin, razpustil državni zbor; iz tega je dovolj razvidno, da ta «deželni fajmošter» — pardon, hočem reči «državni poslanec», ne bode nikoli zastopal «narodne interese» ampak bo gledal le samo na svoje lastne. Proč s klerikalnimi pijavkami iz državne in deželne zbornice!

Popotnik.

Najnovejše vesti.

Dunaj, 3. oktobra. Odsek za volilno reformo je danes razpravljaj Tollingerjev predlog o pluralni volilni pravici. Včeraj ga je Tollinger utemeljeval z znanimi plitvimi frazami, zelo spretno mu je ugovarjal dr. Lecher. Danes se je ministrski predsednik odločno izrekel proti pluralnemu sistemu. Dr. Tavčar je napovedal, da bode glasoval za Tollingerjev

predlog; pravil je, da se pač ne strinja z njim, ali glasoval bode zanj, da demonstrira proti krivičnosti volilne reforme.

Dr. Tavčarja se torej absolutno ne more več smatrati za resnega političarja. Zato, ker obsega reforma eno krivico, jo hoče popravljati s tem, da bi ji dodal še drugo, stokrat večjo. Tukaj je konec vsake kritike. Tako ravnajo otroci, ne pa ljudje, ki hočejo sodelovati v politiki. Zapomniti si je treba le, da ravna Tavčar tako v imenu in po nalogu liberalne stranke. In s tem je liberalna stranka definitivno obsojena. Zadrževati pogin take stranke, bi bil neodpusten greh. Radovedni smo le, kako bode dr. Tavčar opravičeval tako v neverjetnost potencirano konfuznost, kadar se povrne z Dunaja. Ali naj tudi to — rekli bi izdajstvo, če bi bila taka kolobocija še seriozna — drapirajo koroški Slovenci?

Dunaj, 4. oktobra. V krogih odseka za volilno reformo se sodi, da dobi predlog za pluralni zistem kvečjemu 19 do 20 glasov, dočim bode glasovalo za § 5., ki določa za vsakega volilca en glas, najmanje 25 glasov. Glede volilne obveznosti se sodi, da bode sprejeta v zakon načelna določba, da se mora volilec udeležiti volitve, a deželni zborom bode prepuščen sklep, ali naj se neudeležbo kaznuje in kako. — V gosposki zbornici začno prihodnje dni posvetovanja strank o volilni reformi; sodi se, da ne poskusi gosposka zbornica na noben način, izpreminjati kaj na reformi.

Cenjenim sodrugom in sodruginjam!

Ker nisem mogel osebno od vsakega vzeti slovo, želim vsem

srečno!

Anton Mrovlje.

Cenjenemu občinstvu vohée in posebno še delavstvu najljubneje naznanjam, da sem s 1. oktobrom 1906 prevzel

gostilno „Nemški vitez“

v Ljubljani, na Rimski cesti št. 5

in bom točil **najboljša vina** in izvrstno **domače Auerjevo pivo.**

Priporočam obenem svojo dobro **domačo kuhinjo** vsem onim, ki žele imeti stalno hrano, prav po zmernih cenah.

Zanesljiva, dobra in točna postrežba.

7-1

Gregor Vrhovnik.

Skrb vsake gosposke je posvečena družinski blaginji!

Kathreinerjeva Kneippova sladna kava

Je po Kathreinerjevem načinu svojega pripravjanja okusna, zdravja v sebi in poceni, ima torej neprecenljivo prednost za vsako gospodinjstvo!

Pridobite jo pri nakupovanju izključno imo Kathreiner in zahtevajte le izvirno ime in varstvo imenoma Kathreiner Kneipp.

zboru v Jeni, temveč samo iz predsodkov. On želi, da bi se brigali člani strokovnih organizacij tudi za politično organizacijo stranke. Strokovne organizacije ne bi smele izpolnjevati svoje naloge samo v gospodarskem življenju, temveč nabirati in vzgajati bi morale moči tudi za stranko. Strokovno gibanje trpi tudi vsled notranjega boja za organizacijsko obliko. To je zlasti boj med lokalnimi društvi in centralnimi zvezami. V tem oziru so vsi člani predstojništva složni, da so potrebne močne centralne zveze strokovnih organizacij.

P f a n n k u c h je nadalje poročal, da je izdelana po nalogi kongresa v Jeni z delegati poljske socialne demokracije podlaga za združenje v eni stranki. Po tem je poljska socialna demokracija v nemški državi del celotne socialno-demokratske stranke za Nemčijo, priznava izrečno njen program in njene institucije, med katerimi je državni kongres stranke najvišja inštanca. V poljskem jeziku izhajajoči časopisi pripadajo kontroli izvrševalnega odbora in zboru poljske organizacije.

Ceravno je razvila socialno-demokratska stranka glede politike strokovnega združevanja, bolniških blagajn in zadrug toliko moči in dela, kakor nobena druga, so vendar očitana strankinega, zlasti provincialnega časopisja, deloma opravičena. Zato je predstojništvo stranke sklenilo, vpeljati šestmesečne kurze, kjer imajo zmožni pristaši dobiti potrebno pripravo za nalogo agitatorjev in urednikov. Predsedništvo je uredilo poseben dopisniški oddelek, ki ima dajati agitatorično delavnim sodrugom potrebni material. Pripravlja se tudi posebno literarno delo, ki naj obsega vse, tudi česar je treba v agitaciji. Ker se je včasih pojavilo očitjanje, da ne obrača predstojništvo dosti pozornosti podanim predlogom, je poskrbelo predsedništvo, da se sestavi pregled vseh doslih predlogov in kaj se je zgodilo z njimi. Predlaga tudi, naj se pomnoži predstojništvo z enim tajnikom in z dvema močmi za mehanično delo.

Po daljši debati je bilo sklenjeno, da se pomnoži predstojništvo za dva tajnika.

Sodrug R ū n g e je predlagal, naj skuša predstojništvo dobiti ožjo zvezo z lokalnimi organizacijami potom svojih odposlancev.

Protestantski gimnazijski ravnatelj iz Berolina je bil torej vsako poletje njegov gost, čeravno je letos duhovni gospod in urednik Gros dejal, da ne sedi poleg protestanta pri eni mizi.

Toda od ljudi, ki žive od vere drugih in sprejemajo plačilo za božjo službo, je zahteval župnik tudi versko mišljenje in življenje po veri.

Cerkovnik gospojinske župne cerkve je bil pač pobožen katoličan. Hranil je denar katoliškega društva, razdeljeval je letake, bil je na vsakem shodu v okolici po več ur daleč, zmerjal je liberalce in socialiste, nosil je na božjih potih zastavo, volil je samo klerikalce, in vsakemu duhovniku je poljubil roko, ako je dobil napojnino.

Ali župnik je poznal predobro svojega cerkovnika. Vedel je, da tiči pod svetovinsko kožo hud volk, ki mu ni pravo mesto v cerkvenem svetišču.

Opravičeno je sedaj sumil, da je mož cerkveni tat, ki zamenjuje darovalnik v cerkvi s svojim lastnim žepom. Ali da ne bi po krivem sumničil, se je hotel sam prepričati o cerkovnikovem poštenju.

Neke nedelje proti koncu oktobra je odprl župnik darovalnik in je preštel denar v njem. Bila sta dva forinta in šestinosemdeset novčičev. Priložil je še dve kroni, zaklenil ter položil ključ v zakristijo.

Dalje prih.

Sodrug K o n r a d je predlagal, naj se vodi v korespondenčnem oddelku tudi statistiko, ki pokaže, katere stranke v državnem zboru navadno strmoglavljajo predloge socialnih demokratov.

Zanimive podatke je obsegalo poročilo sodruga G e r i s c h a o napredku organizacije. Obžalovati je, da se ni dovolj živela nova oblika organizacije, ki točno določa pogoje, kako postane kdo član stranke. Vsled tega ostanejo pogostoma neorganizirani ljudje, ki so z dušo in s telesom pristaši stranke, kakor je to dovoljevala stara oblika. Po deželi je tega mnogo kriva okolnost, da pride popis članov lahko v roke maščevanja željnih podjetnikov. Na Nemškem je že 33 volilnih okrajev, kjer je bilo pri volitvah oddanih 16.249 glasov za socialno demokracijo, organizacija pa je številno majhna. V 48 okrajih obstoji še zistem zaupnikov. Na Meklenburškem so socialni demokratje po zakonu prisiljeni, da se drže tega sistema. Potem je 38 okrajev, kjer sicer obstoje društva v smislu strankinega statuta, ali iz raznih razlogov se ni prišlo do ustanovitve okrajnih organizacijskih zvez. Okrajna organizacija ima okrog 278 volilnih okrajev. Najmanjše število članov v njih je 20 do 50, največje med 500 in 1000. Okrog 1000 članov ima 157 okrajev. V celi Nemčiji je 384.327 politično organiziranih članov. Pri volitvah je bilo 12.76 odstotkov socialno-demokratskih glasov. Zadovoljne so razmere glede časopisja. Posebne zasluge za razširjanje so si pridobile žene. Število vseh naročnikov je 837.790. Dohodki iz naročnine iznašajo 4.151.000 mark. Do novega volilnega boja je le še eno leto. Do tega časa je treba pridne agitacije, da se poveša število naročnikov na milion, število organiziranih pa na pol miliona.

Štrasburški sodrugi predlagajo, da se poskrbi za stalne stike med strokovnimi in političnimi organizacijami. V ta namen naj bi stopilo predstojništvo v dogovor z generaino komisijo strokovne organizacije, da se ustanovi korporacijo, v kateri naj sede člani izvrševalnega odbora in strokovne komisije. O uspehu naj se poroča bodočemu zboru.

Temeljita je bila razprava o politični splošni stavki. Sodrug B e b e l je predložil pri tej točki resolucijo, ki obsega v glavnih potezah sledeče:

Zbor potrjuje sklep kongresa v Jeni o politični splošni stavki. Čim izpozna predstojništvo stranke potrebo splošne stavke, se ima sporazumeti z generalno komisijo strokovnih organizacij, ki so za povzdigo delavskega razreda ravno tako potrebne, kakor stranka. Obe organizaciji ste v svojem boju nakazani na vzajemno podporo in da bi bil omogočen pri akcijah, ki se tičejo skupnih interesov, enoten nastop, morajo centralna vodstva skrbeti za sporazum.

Govornik pa smatra splošno stavko na Nemškem tudi v najboljših razmerah za nemogočo. Prepričan je, če bi se imelo doseči izpremembo volilnega reda za pruski deželni zbor, da bi bila stavka omejena samo na severno Nemčijo. To mnenje črpa iz svojega poznavanja južno-nemškega karakterja. Na Nemškem je to drugače kakor na Ruskem, da tam splošna stavka ne bi morala biti združena s prelivanjem krvi. Celo revolucijo bi pa zahteval samo napad na splošno in enako volilno pravico za državni zbor ali pa na delavsko koalicijsko pravo. V tem slučaju bi bila tudi revolucija življenska potreba in vsako presojanje, ali hočemo, ali nočemo, bi odpadlo.

Sodrug L e g i e n smatra splošno stavko za nezmislno. Tudi na Nemškem sicer lahko nastanejo take razmere, kakor drugod, ali tedaj odločajo mase same in čas za splošno stavko pride sam od sebe. Debata je bila vsekakor temeljita. Njen rezultat je v kratkih besedah ta: Splošno stavko se smatra za bojno sredstvo, katero pa naj se porabi le v najskrajnejšem slučaju in po najvestnejših pripravah.

V posameznosti zbora, ki je bil zelo bogat glede debat, se ne moremo spuščati. Ali malokdaj se je lahko o kakšnem kongresu s takim prepričanem konstatiralo, kakor o mannheimskem, da je bil plodovit in uspešen za nemško socialno demokracijo, za druge socialiste pa vsaj zelo poučen.

Naznanilo in priporočilo.

Nekdaj „Hafnerjeva pivarna“ na Sv. Petra cesti št. 47 je zopet otvorjena. Ista je nanovo urejena in se bode vodila pod imenom

„Meščanska pivarna“

in pod vodstvom podpisane. Nastavljena so fina naravna vina iz Dolenjske, Štajerske, Istre itd. Toči se vedno sveže salonsko in marčno pivo. Dalje se dobi: čaj kava, čokolada, malinovec, limonada in druge osvežitne pijače ob vsakem času. Izborna mrzla in gorka kuhinja, kosilo in večerja v abonement.

Čez ulico vas oeneje.

Vabim tedaj svoje dosedanje, kakor tudi druge nove častite goste v „Meščansko pivarno“, kjer bodo točno in kar najbolje postreženi.

6-5

Z najodličnejšim spoštovanjem

Alojzij Rasberger, restavrater.

HOTEL „VEGA“

v Spodnji Šiški pri Ljubljani

18-6

ob glavni cesti nasproti ljudski šoli.

se priporoča slavn. občinstvu za mnogobrojni obisk. Točijo se pristna bizeljska, ljutomerska, dolenjska in vipavska vina ter mengiško dvojno-marčno pivo.

Gorka in mrzla jedila ob vsaki uri. — Posebna soba za večje družbe in za društva je na razpolago.

Velik vrt s teraso in krasnim razgledom na kamniške planine in na Šmarno goro.

Za tužce novo opremljene sobe: postelja 1 krono, soba z dvema posteljama 2 kroni.

Jako ugodna prilika za letoviščarje, za katere se cena primerno zniža.

Na razpolago so val domači listi.

Cene navadne, postrežba točna!

Z odličnim spoštovanjem

Anton Maver, lastnik.

Franc Weinberger

gostilničar in izdelovalec sodavic in pokalic

== v Zagorju ==

se priporoča cenjenim gg. gostilničarjem in delavcem v obilno naročbo svojih izdelkov.

Ugodna prilika za nakup radi stečaja neke velike tovarne
samo 3 goldinarje

stane poštni zabojček 5 kilogramov celotne teže (približno 80-85 komsdov) pri stiskanju malo poskodovanega, lepo zvrženega, rožno dišečega

25-6 **toaletnega mila**

vonja vijoličnega, vrtničnega, obojčnega, solnčičnega, spajkinega, lilijno-mlečnega, smarničnega, breskvinoga cveta i. t. d.
Razpošilja proti povzetju

podjetje Manhattan

Budimpešta VIII, Bezeredy-utoca 3.

Vsaka ponaredba in ponatisek je kaznivo.
52-7 Edino pravi je

Thierrjev balzam

le z zeleno znamko nune. Zakonito zavarovan. Davno znamenito neprekosljiv proti motenju v prebavljanju, želodnim krčem, koliki, nahodu, prsnim bolečinam, influenci i. t. d. — Cena 12 malim ali 6 velikim steklenicam ali eni specialni steklenici s patentno zaponko 5 K franko.

Thierrjevo centifolijno mazilo je obče znano kot non plus ultra

za vse se tako stare rane, vnetja, poskodbe ispahe in otekline vseh vrst. Cena 2 lončkoma K 3-50, pošilja franko le proti naprej poslanemu denarju ali povzetju

lekarua A. Thierry v Pregradu p. Rog. Slatini

Brosurica s tisoč izvirnimi zahvalami brezplačno in franko. Dobiva se v vseh večjih lekarnah in medicinskih drogerijah.

Kavarna

„LEON“

v Ljubljani, Stari trg 30

je vsak torek, četrtek, soboto in nedeljo

vso noč odprta.

Z odličnim spoštovanjem

15-6 **Fani in Leon Pogačnik.**

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

52-34

Aleksandra Levi Minzija

Trst — Piazza Rosario 2 — Trst

(šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapeterijah, zrcalih in slikah. — Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo. — Cene brez konkurence. — Predmeti se postavijo na brod ali železnico, ne da bi se za to kaj računalo.

A. TSCHINKEL na zet

priporoča vsem častitim

gospodinjam svoje izvrstne nove izdelke, kakor kompote, marmelade, kandirano sadje in posebno po najnovejšem načinu izdelovano

cikorijno moko v lesenih zabojčkih

En poizkus vam bo dokazal izvrstnost te domače robe.

Berite lepake!

12-7

Berite lepake!

Razpošiljanje blaga na vse kraje sveta!

Najcenejša, največja eksportna tvrdka!

H. SUTTNER urar, Ljubljana

Mestni trg nasproti rotovža

prej v Kranju

priporoča svojo veliko, izborno zalogo finih

švicarskih ur,

briljantov, zlatnine in srebrnine

17-5

v veliki izberi po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago

je to, da je razpošiljam po celem svetu. — Na stotine pohvalnih pisem je vsakomur prostovoljno na ogled, da se lahko sam prepriča.

Prosimo zahtevajte veliki novi cenik, ki se pošlje zastonj in poštne prosto.

Deln. družba združ. pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

52-8

priporoča svoje

izborno pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.